

Kawance Mai Dorewar Tsakanin Nijeriya da Amirka

Tibor P. Nagy
Mataimakin Sakataren Gwamnati
Ofishin Harkokin Nahiyar Afrika
a Jami'ar Baze, dake Birnin Abuja, a Ranar 9, ga watan Nuwambar 2018

Wannan ita ce ranar karshen kawo ziyarta, zuwa Afrika, a matsayin Mataimakin Sakataren Gwamnati, Mai Kula da Harkokin Afrika. Na shafe kusan shekaru 32, ina aikin jakadanci, a wannan nahiyar, kuma na samu sa'ar da na yi aiki, har sau biyu, a Nijeriya.

Kamar yadda aka bayyana, tsaffarin abokai, sune abokai. A gaskiya, ina murnar dawowa Nijeriya, kuma in yi ma ku jawabi, game da dorewar dangantakar dake tsakanin Nijeriya da Amirka, da ma sauran kasashen Afrika, musamman, Nijeriya.

Duniya kanta, musamman Afrika, ta canja, fiye da kima, daga lokacin da na fara aikin jakadanci, a shekarar 1978.

Lokacin da na fara sako kafata, a wannan nahiyar, a shekarar 1978, babu tarhon tafi-da-gidanka, babu yanar-gizo, akwai 'yan kwarorin gidajen telebijin, don haka, idan har ka na son kiran Amirka, sai ka rubuta, na wadansu kwanaki, kafin a yi amfani da daya daga cikin wani layi, daga cikin layukan kasashe.

A yau, matasan Afrika, sun kasance daidai da sauran takwarorinsu, na duniya, kuma sun cimma wata matssaya – ilmi mai nagarta, kazalika da aiki mai tsoka, da kuma gidaje masu kyau, da ma wani abun da za su taimaka wa iyayesu.

Ta hannu fasahar zamani, ko jama'ar dake ƙauyuka, yanzu sun san nawa ne kashin rogo, ko sallamin awaki, a birane, don haka, suna iya samun kyakkyawan sallamin kayayyakinsu.

Kuma, idan ka na da wayar tafi-da-gidanka, za ka iya kirin duk wani dan uwanka, dake zaune a Kano, ko Abuja, ko Lagos, ka tunatar da su da su aiko ma ka da kudi. a gaskiya ma, dukan wata tallar kamfanin sadarwa na GLO, na tunatar da jama'ar Nijeriya ne cewa, ba ku da wani dalilin, da ba za ka kira mahaifiyarka ba.

Kasar Amirk, na matudar mutunta dadaddar dangantakarta da kasashen Afrika. A dukan fadfin nahiyan, muna fuskantar kalubale, tare, tun daga yakar cin hanci da rashawa, da yakar ta'addanci, ya zuwa taimaka wa kasashen Afrika, wajen bude gafen samar da lafiya, da kyautata ilmin jama'a, tare da bayar da duk wata dama, ga jama'arta.

Ta hannun shirye-shiryenmu, irin su AGOA, da PEPFAR, da Samar da Wutar lantarki, a Afrika, da Tanadin Kayayyakin Abinci, da Shirin Shugabancin Matasan Afrika, mu na kafada-kafada da Afrika, na tsawon shekaru, domin bude kasuwannin Kasar Amirk, ga kayayyakin Afrika, da kalubalantar duk wani zogi na kwayoyin cutar kanjamau, HIV/AIDS, da kai wutar lantarki, a yankuna karkara, da taimaka wa kasashen Afrika, yin dogaro da kansu, da kuma tallafa wa jinsin magadan shugabancin Afrika.

Wannan tattakin wata gagarumar dama ce, ta ganin irin kyawawan alfanun da wannan dangantaka ta haifar.

Har ila yau, wata dama ce, gare ni, da in bayyana manyan abubuwa hudu, na abinda Kasar Amirk ke bai wa fifiko:

- Na farko, Kasar Amirka, na inganta harkokin ciniki da kasuwancin dake tsakanin Amirka da Afrika. Domin samun nasarar hakan, gwamnatocin Afrika na bukatar da su kara nuna gaskiya, da yakamata, a fannin harkokin kasuwancinsu, domin janyo hankulan karin ‘yan kasuwa. Masu zuba jarurruka, na bukatar fayyace gaskiya, da sanin manufofi, da kuma warware duk wata matsalar dake bibbiyar doka — ba wanda zai biya cin hancin da ya fi yawa ba. Kasar Amirka, za ta kasance kan gaba, wajen yin kayayyaki, a duniya, kuma fasahar Amirka, da kwarewarta, ba ta da abokiyar tarayya. Kuma kamfanonin Amirka, a shirye suke, da su zuba jarurruka, a Afrika, kuma za su kawo fasaha, da masaniya, da ma duk wani abinda ake bukata, a wajen daukar aiki, da bayar da horo, da kuma kawo ci gabon jama’ar Afrika, a wajen rikon manyan mu’kamai. Abin takaici, kamar yadda muka sani, wadansu sauran kasashen ba su da niyyar yin haka.
- Na biyu, dole, mu tattali duk wata baiwar da Afrika ke da ita, ta yawan matasan da za su tafiyar da ci gabon tattalin arzakin Afrika, da bullo da tantagaryar wadata. duka, a farkon aikina, na jami’in jakadanci, da kuma aikina, na biyu, na koyarwa, a matsayin Matamakin Shugaban Tsangayar Harkokin Duniya, ta Jami’ar Fasaha ta Texas, na yi mu’amala, da dama, da matasan Nijeriya. Wadanda na sadu da su, hazikai ne, kuma masu basira. Tambaya, a gare ku, ita ce, “ta yaya za mu ci gajiyar wannan basira, da kuma himmar kasuwancin dake tattare da matasan na Afrika, a matsayin samun wadata, da daidaitar al’amurra?”
- Na uku, akwai ‘yar wuya, wajen karfafa dangantakarmu, wajen ciyar da harkokin zaman lafiya da tsaro, a daukacin fadin nahiyan, gaba. Za mu yi hakan ne, ta hanyar harkokin tsaronmu, da kuma inganta dangantaka, da gwamnatocin kasashen Afrika, kazalika da tallafa wa duk wata hanyar dangantakar yankin, kamar fungiyar ECOWAS. Muna son ganin gagarumar taka rawar Nijeriya, a yankin — ta yin amfani da dadaddiyyar masaniyarta, a yankin, dangane da tabbatar da zaman lafiya, da kuma irin abubuwan dake tasowa, kwanan nan, game da mi’ka mulkin demokradiiyya, domin daidaita fadaddar hanya, irinta, a yankin.
- Na hudu, na kasance tare da ku, a yau, domin sake karfafa cewa, Kasar Amirka, babu makawa, tana tare da Afrika. Dangantakarmu, ta fullu, shekaru da dama, ya zuwa ta hadfin kai, da mutunta juna, da kuma tabbatar da gaskiya. Mai yiwuwa, wannan kafin, da kuma fadafawar dangantakar, ta Afrika da Amirka, ta kasance wata hujja, fiye da a nan Nijeriya. Nijeriya, na da gagarumin tattalin arziki da yawan al’umma. Haka bambancin jama’arta,

da kuma ingantaccen mulkin demokradisyar duniya, da ya fi kowane karfafa, a nahiyan. Kamar yadda yawan jama'ar Nijeriya ke bunkasa, wanda zai iya zama na uku, a duniya, nan da shekarar 2050, haka dangantakarmu, za ta ci gaba da zurfafa. Na yi imanin karfin Nijeriya, shi ne harsashin karfin nahiyan.

Kamar yadda na mayar da hankali kan karuwar harkokin kasuwanci, da zuba jarurukan Kasar Amirka, a nahiyan, Nijeriya za ta kasance, a tsakiyar duk wani fo'kari. Nijeriya, ita ce, ta biyu, kan kawance da Kasar Amirka, a nahiyan, wadda ke gudanar da hada-hadar fiye da dolar Amirka, miliyan dubu tara, ta hanyoyin bani-in-baka, a harkar ciniki, a shekarar 2017. Tuni daruruwan kamfanonin Amirka, ke gudanar da harkoki, a Nijeriya, kuma a shekarar 2017, Kasar Amirka ta zuba jarurukan da suka kai na dolar Amirka miliyan dubu biyar da miliyan 800.

Kwanan nan, Nijeriya ta dsauki karin wadansu matakana da suka dace, na kyautata hasashe kan manufotin tattalin arziki, da kuma karin zuba jaruruka, managarta, a tsarin. Amma, duk wani ingantaccen jari, a duniya, ba ya zuwa, sai da yawaita canjin fasali.

Nijeriya na da arzikan hazikai da hanshakan mutane, masu basira. A duba labarun Amal Hassan, dake Jihar Kano, wadda ita ce fitacciyyar 'yar Nijeriyar dake da fasahar harkokin kasuwanci, kuma ita ce Babbar Jami'ar Kamfanin Outsource Global.

A bara, Gwamnatin Kasar Amirka, da kuma Mujallar *Fortune*, sun karrama ta, daga cikin mata, 16, dake shugabancin harkokin kasuwanci, a duniya, domin shigar da ita, cikin Kawancen Kula da Dangantakar Mata. Kuma, ga abinda ya sa. A cikin

shekaru biyu, da suka wuce, ta fadada yawan ma'aikatanta, daga 50, zuwa fiye da 700, tare da bayar da aiki ga kashi 70, cikin 100, ga mata. Tunanin Ms. Hassan, shi ne ta kafa wata cibiyar da za ta yi suna, a duniya, da za ta sanya Nijeriya ta kasance wani rumbu, wanda zai kirkiro bayar da damar daukar ma'aikata, matasan Nijeriya, da kuma mata.

Gudanar da sana'arta, da kuma himma, suka sanya mu ka yi imanin za a samar da wata karin gasa, a Nijeriya, da za ta kai mu ga inganta matsaikan al'umma, da kara bayar da damar samun ilmi, da kuma kyautata rayuwa, da ma kasancewa, wani abin koyi, ta hayar kirkiro da karin zaman lafiya, da wadata a nahiyan.

Da tarin yawa, mu na ganin cewa, kashe kufade ga harkar ilmi, ita ce hanyar mafi kyau, wajen bunkasa makoma.

Wannan wata lada ce, ga al'umma, da kasa, da ma daukacin duniya. Kasar Amirka, na zuba mafi yawan yawan jarinta, na kusan dolar Amirka miliyan 500, a kowace shekara, a fannin tallafin yarjejeniyar hadin gwiwar taimaka wa jama'ar Nijeriya, wajen gina al'umma, da yakar fatara, da kuma inganta harkokin lafiya.

Har ila yau, Shirin Shugabancin Matasan Afrika, ko kuma YALI, na daya daga cikin irin kokarin da Kasar Amirka ke yi, na zuba jari ga manyan goben shugabancin Afrika.

Shirin na YALI, na taimaka wa matasan Afrika, wajen bunkasa basirarsu, ta shugabanci, da inganta harkokin kasuwanci, da kuma ciyar da duk wata alaka, mai ma'ana, da takwarorinsu, na Kasar Amirka, gaba.

Wani al'amari, daya, na shirin na YALI – watau shirin Mandela Washington Fellowship, na shugabannin matasan Afrika – ya na haifar da gagarumin burin shugabannin matasa, ga jihohin Kasar Amirka, har na tsawon makonni shida, a manyan jami'o'in Amirka.

Daliban kan koyi dabaru, a Amirka, da kuma fassara su, wajen zuba jarurruka, kait-saye, a kasashensu. Kamar yadda wani dalibin shirin na Mandela Washington Fellow, ya bayyana, “na je Amirka, na kuma gano Afrika.”

Amma, babu makawa, duk wata al'ummar dake da ilmi, ta bar 'ya'yanta su je makaranta. Wannan ne ya kawo ni, ga fifikon manufa ta uku: ci gabon harkokin zaman lafiyar da lumana.

Illar da fungiyoyin Boko Haram, da ISIS, dake Yammacin Afrika, ta haifar da masifa ga fiye da mutane miliyan biyu, da aka kore daga muhallinsu, a fadin yankin arewa maso gabashin Nijeriya. Tashin hankali ya wargaza duk wata harkar ilmi – da ma makomar – d'aukacin manyan goben dake wurin.

Ina son in sake jaddada cewa, Kasar Amirk, abokiyarku ce, a fannin yaƙr ta'addanci. Mun dage, wajen taimaka wa jama'ar Nijeriya, da wadata su da harkokin tsaro, kuma, dole, a samu ingantaccen ci gaba.

Har ila yau, mu ne muka fi bayar da duk wata gudunmawar agajin da take da muhimmanci ga tashin hankali. Amma, sake maido da rayuwar jama'ar Arewa maso Gabas, ya zuwa yadda ta ke, kafin zuwan fungiyoyin Boko Haram da ISIS, dake Afrika ta Yamma, ba zai yi maganin duk wata matsalar da muke da ita ba.

Gwamnatin Nijeriya, tare da shugabannin farar hula, da al'umma, da kamfanoni, dole, su hada hannun kirkiro da wani yanayi, mai dorewa, domin tallafa wa dorewar zaman lafiya, da ci gaba.

Wannan aikin kuma, ya hado da nuna gaskiya, da adalci, game da harkokin bincikar 'yan bil-adama, da al'amurran da za su sanya a gurfanar da wadanda suka aikata wannan laifin.

Wata gagarumar alamar samun nasara, za ta kasance, a lokacin da wadanda aka koren suka koma gidajensu – cikin kwanciyar hankali, da yardarsu, tare ma da samun biyan bukatunsu. Ta hannun hukumar USAID, mu na taimaka wa wadanda tashin hankalin ya shafa, a Arewa maso gabas, domin sake murmurewa.

Kuma, mu na tallafa wa duk wani kokari na Nijeriya, wajen kafa Hukumar Ci Gabon Yankin Arewa Maso Gabas.

Har ila yau, mun lura da irin himmar da gwamnatin Nijeriya ke yi, na rigakafin shuka tarzomar addini, da kuma yaba wa al'ummar mabiya addinan Nijeriya, na tantauna al'amurransu, da suka shafi zaman lafiya da kamanta gaskiya.

Domin taimakawa, Kasar Amirka, na hada hannun inganta tilasta bin doka, da kuma harkokin shari'a; da taimaka wa rigakafin duk wani tashin hankali, da kuma shirye-shiryen magance su; da hada hannu da jami'o'i, domin Kawata harkokin noma, da kiwo, na zamani; da tallafa wa shugabannin fungiyoyin al'ummar Nijeriya, wajen gano mafita, mai dorewa, ta warware tashin hankali.

A ƙarshe, duk yadda ƙasashen duniya za su taimaka wa Nijeriya, jama'ar Nijeriya ne, kadai, za su iya tantance dorewar samar da mafitar, da kuma hanyar kawo ci gabon tabbatar da zaman lafiya da lumana.

Mu, da sauran abokanmu, na iya bayar da dama, amma, dole, jama'ar Nijeriya, su shuka alherin da za su bai wa ruwa, su noma, su kuma girbe.

A ƙarshe, manufa mai fifiko, ta hudu – ita ce dagewar bayar da tallafi ga Afrika. Kawancen Amirka, da Afrika, ya samu asali ne, ga nuna gaskiya, da mutuntawa, da kuma hadin kai. Mun ma wuce nan, ba don komai ba, sai saboda irin yadda mu ke kashe kudafe, a Afrika, da kuma tallafa wa jama'ar ta Afrika. Wannan ne dalilin da mu ke ƙarfafa tallafa wa gudanar da zabuubukan gaskiya.

Yammacin Afrika – yanki ne, mai tarihin da ya yi fama da juyin mulkin soja da kuma yake-yaken farar hula – wanda kuma yake karkatowa, zuwa ga karuwa ta hayar zabuubukan mulkin demokradiiyya, da miƙa mulki, cikin ruwan sanyi da kwanciyar hankali.

Zaben Nijeriya, na shekarar 2015, wani gagarumin lokaci ne, na tabbatar da abin alheri, kuma ina fata, na shekarar 2019, zai ginu ne, a kan wannan harsashen.

A watan Fabrairu, za ku samu damar da za ku samar da makoma, da kuma fasalin kasarku. Ina son fayyace cewa, kasar Amirka ba ta na tallafa wani dan takara ba ne. muna tallafa wa harkokin mulkin demokradiiyya ne, dake da gaskiya, da amana, da zaman lafiya da kuma ke nuna duk wani buri, na jama'ar Nijeriya. Amma, wannan na nuna irin burin da ake bukata, na ku fito, don haka, a je, a jefa kuri'a!

Kasar Amirka na wadata dabaru, ga Hukumar Zabe ta Kasa, Mai Zaman Kanta, a Nijeriya, (INEC), da tallafa wa fuungiyoyin al'umma, na su kula da zaben gwamnoni, da taimaka wa rigakafin duk wani tashin hankali. Za mu ci gaba da tallafa wa jama'ar Nijeriya, kan ƙarfafa mulkinsu, na demokradiiyya.

Kamar yadda wani karin Nijeriya ya bayyana: “Duk wanda ba ya kallon gaba, to, zai kasance a baya.”

Mu rike wannan karin maganar a zuciyarmu. Kamar yadda jama’ar Nijeriya ke neman makoma, “mu duba ta maganin Nijeriya, ba ta madubin baya ba.”

Sai mun hada hannu za mu bullo da duk wata dama, da wadata, a Nijeriya; mai nau’in buri da jajircewa; da kuma zaman lafiya da kiyaye tsaro.

Ubangiji ya tallafa wa kowa.

Na gode.